

בשירות הסל

המאבק לעדכון סל הבריאות זכה השנה לתשומת לב תקשורתית נרחבת מהרגיל - שתרמה, לדעת המעורבים בכך, לא מעט להצלחתו. את המחיר שילמו החולים, שנאלצו להתערטל בפני המצלמות, ללא כל ערובה שהן יתייצבו לצדם גם בשנה הבאה

< רונית הראל

הסברה וקשרי חוץ במשרד הבריאות, "וכשיל" דה קירחת יפהפייה אומרת לשר האוצר שהיא לא רוצה למות, הם בוכים, ומאשרים".

"לאזרח אין סיכוי"

אחרי שנתיים שבהן גדל תקציב הסל בשיעור של כ-15% בלבד מהתוספת לתקציב בשנים קודמות, נוצר פיגור משמעותי. בניסיון ון להדביק את הפער, החל לחץ גובר של חולים, רופאים וארגוני חולים - שהבינו כולם כי הדרך להגיע אל נבחרי הציבור עוברת

שורתי - שכלל קמפיין מתוקשר של ההסתדרות הרפואית, הפגנות חולים מול הכנסת וחשיפה של סיפורי חולים בתקשורת - השפיע על מקבלי ההחלטות. גם הרקע הפוליטי, שכלל איודאות באשר לגורל הממשלה ערב ההצבעה על התקציב, עשה את שלו. במצב עניינים זה לא יכלו נבחרי הציבור להתעלם ולהימנע מלתמוך בהגדלת הסל. לנוגעים בדבר אין כל ספק באשר לתרומתה של התקשורת: "בממשלה יושבים אנשים פוליטיים, החשופים כמונו לתקשורת, לפצעים ולמחלות", אומר יאיר עמיקם, סמנכ"ל

התעניינות התקשורתית לה זכה עדכון סל הבריאות השנה הפתיעה גם את העוסקים בנושא שנים ארוכות. שלא כמו בעבר, העניקו כלי התקשורת רוח גבית חזקה למאבק; הכתבות שפורסמו בעיתונים היו מכמירות וממיסות לב, עוקבות בהתמדה אחר סיפוריהם של חולים שגורלם ייחרץ, אם התרופה מצילת החיים לא תיכנס לסל הבריאות. בסיומו של המאבק, רשמו התומכים בהגדלת סל הבריאות הישג מרשים: הלחץ התק-

הפגנות חולים להכללת תרופות בסל זכו לסיקור תקשורתי נרחב

כל גוניה".

– מדוע זה קרה דווקא השנה?

גיסין: "המאבק התחרותי בין אמצעי התקשורת השפיע לטובה על החשיפה. ברגע שהופענו בכלי תקשורת אחד, התחלנו לגלגל כדור שלג. למזלנו, גם הסיטואציה הפוליטית עבדה לטובתנו: מפלגת העבודה נכנסה לממשלה, כאשר חלק מדרישותיה הכספיות היו להקציב תוספת של 100 מיליון שקל לסל התרופות.

< המשך בעמוד הבא >

הסיקור התקשורתי, לדעת עמיקם, הוא הסיבה המרכזית להצלחה היחסית של המאבק השנה.

מידד גיסין, יו"ר ארגון צב"י (צרכני בריאות ישראל) ויו"ר הוועדה לזכויות החולה במוע"צת הבריאות, מסכים עם עמיקם. התקשורת היא זו שעושה את השינוי, הוא אומר. "אם היא לא תירתם לנושא כלשהו, ודאי כשמדובר בנושאי בריאות, אין לו סיכוי. ראינו את זה בשנים קודמות, אז התקשינו מאוד לשכנע את התקשורת לעסוק בסל התרופות. השנה, לעומת זאת, זכינו להתייחסות תקשורתית על

באמצעי התקשורת. "אני לא מכיר היום מאבק ציבורי כלשהו שיכול להתנהל שלא באמצעות התקשורת", טוען בפסקנות עמיקם. "משפחה של חולה שחושבת כי נעשה לה עוול יודעת שאם תפנה לשר הבריאות, למבקר המדינה, לנציב תלונות ציבור ולאחרים – לא יקרה כלום. אבל אם היא תפנה לעיתונאי, הבעיה תיפתר בתוך יום. נבחרו ציבור לא יכולים להרשות לעצמם ביקורת ציבורית. גם כשע"י תונאי פונה אלינו, כל המערכת מתגייסת לספק לו תשובה, בעוד שאף אחד לא מפסיק את עבודתו בשל פנייה של אזרח מן השורה".

בשירות הסל

< המשך מעמוד קודם >

שתי תפיסות עולם

ההישג הלא מבוטל היה כרוך במחיר; מחיר כבד, יאמרו רבים. כדי להשיג את התמיכה התקשורתית, הקריבו הארגונים השונים את פרטיותם של החולים, שסיפורם האישי נחשף בתקשורת על כל פרטיו האינטימיים. "החולים ויתרו על סודיות", אומר בצער ד"ר יורם בלשר, יו"ר הר"י, "הם נאלצו להתערטל בתקשורת ולחשוף את מחלותיהם. היינו עדים למחזות שמקומם לא יכירם מעל במה ציבורית".

אין ברירה, אומר יאיר עמיקם; אם מוסכם שהתקשורת היא כלי משחק חשוב, יש לדבר בשפה שלה: "נעשה שימוש ציני בחולים ובמכאובים שלהם על ידי לוביסטים של חברות בתעשיית התרופות, כי זו הדרך הקלה ביותר להגיע לתקשורת".

"צריך להבין שאת התקשורת לא מניע אך ורק הרצון לשמור על בריאות הציבור, אלא האינטרס, שהוא לגיטימי מבחינת, להרוויח כסף. לוביסטים של חברות תרופות עשו שימוש ציני בחולים ובמכאובים שלהם, כי זו הדרך הפשוטה ביותר להגיע לתקשורת. זו קיבלה מהם את לטרת הבשר שלה - הנכנסים

ידיענות אחרונות

המאבק על סל הבריאות: הממשלה תכריע מחר

"לקיצץ בביטחון, להעביר לחולים"

בהלת החיידקה

השאלה הכי אדישות

הסטודנטים נערכים להאם כל ההכנות

דלק בהנחה מעכשיו ולתמיד!

והחולים - זה מה שמעניין אותה".

ד"ר בלשר סבור שחשיפת החולים לא היתה "אשמת" התקשורת, אלא תוצאה של תפיסות עולם מנוגדות: "ארגוני הבריאות סבורים, כי בריאות היא זכות יסוד של אזרחי המדינה, וכי המדינה חייבת לדאוג להחלתה על כלל הציבור; בעוד שמשדד האוצר סבור, כי הדאגה לבריאות ומימוןהם חובתם הפרטית של האזרחים. התוצאה היא שהבריאות, ובכלל זה עדכון סל הטכנולוגי, הפכו לחלק מהמשחק הפוליטי. זה מה שמביא עלינו את המראות הקשים האלה".

גיסיו, שסיפק לתקשורת את רוב החולים שהיו מוכנים להיחשף, מודה שהוא אינו חש בנוח עם הגשר הזה לתקשורת: "חולים ובני משפחותיהם נאלצו להתערטל בפני המצלמות כדי שיהיה להם סיכוי לחיות, וזה בלתי מתקבל על הדעת; חייבים להפסיק את החרפה. מכאן נובעת הדרישה שלנו, ושל כל מערכת הבריאות, לקבוע מנגנון אוטומטי לעדכון הסל. כל עוד זה לא קורה, המראות הקשים האלה יחזרו מדי שנה".

ד"ר יורם בלשר

"משרד האוצר סבור כי הדאגה לבריאות ומימונה הם חובתם הפרטית של האזרחים. התוצאה היא שהבריאות, ובכללה עדכון סל הטכנולוגיות, הפכו לחלק מהמשחק הפוליטי. זה מה שמביא עלינו את המראות הקשים האלה"

בצד השני, העיתונאים שסיקרו את המאבק וסיפקו במה לאותם סיפורים אישיים של חולים חשים מידה של שביעות רצון. ב"מעריב", למשל, שם הציגו את "הפנים מאחורי הסל", מאמינים כי למראות ולמלים היתה "השפעה רבה מאוד". כתב הבריאות של העיתון, דן אבן, מסביר כי כשמדברים על הנושא באופן תיאורטי, לא תמיד ברור לקוראים עד כמה הוא כרוך בסבל ובכאב. חשיפת הסיפורים האישיים, לדבריו, מקרבת את הציבור ואת מקבלי ההחלטות אל "הפן האנושי שמאחורי התרופות. זה הליך קשה, ועצוב שזה הפתרון היחיד שיש בנמצא", הוא אומר, "אבל חולים באופן כללי הם קבוצה חלשה, והחשיפה הזו מעניקה להם כוח". חיים שדמי, לשעבר כתב "העיר" ו"הארץ" לענייני בריאות, אינו מוטרד מההתערטלות החושפנית של החולים, שכן "אחרי הכל, מאחורי התרופות עומדים אנשים". עם זאת,

המאבק לעדכון סל הבריאות הגיע לכותרות הראשיות של העיתונים

יאיר עמיקם
"בממשלה יושבים אנשים פוליטיים, החשופים כמונו לתקשורת, לפצעים ולמחלות, וכשילדה קירחת יפהייה אומרת לשר האוצר שהיא לא רוצה למות, הם בוכים - ומאשרים"

ללחץ. נכון שהצטברו על שולחני עשרות מכתבים ופניות מארגוני חולים, והייתי מודע לכל הפרסומים, אבל מה שעמד לנגד עיני הוא החומר המקצועי והענייני הנוגע להכנסת תרופה חדשה. הלחץ שהיה צריך, כביכול, להיווצר בעקבות הכתבות שפורסמו במהלך עבודת הוועדה לא שינה דבר וחצי דבר בהחלטות הסופיות."

עד כמה אכן אפשר להתנתק מכל המתפרסם בתקשורת? למתבונן מהצד קשה להאמין שחשיפתם של כל אותם סיפורים אנושיים קורעי לב לא השפיעה על מערכת קבלת ההחלטות. פרופ' בטלר מסכים, כי הפרסומים בעיתונים היו מרגשים, ו"בסופו של דבר אנחנו אנושיים"; ולמרות זאת, הוא טוען, כרופאים ראו חברי הוועדה את התמונה בצורה מאוזנת ולא התלבטו יותר או חשו מצוקה נפשית רבה מזו המאפיינת את עבודתם היומיומית: "הרופאים לא מנותקים רגשית מהסיפורים האנושיים, אבל בכל זאת מסתכלים על הדברים בפרופורציות נכונות - הלא אנחנו נתקלים מדי יום בבעיות קורעות

< המשך בעמוד הבא >

נכונה את עבודת הוועדה. בין השאר, הוא מתכוון למאמר שפורסם ב"הארץ", ובו נטען כי ועדת הסל היתה "לוביסטית ולא מקצועית". "אני חולק על האמירה שלא היינו מקצועיים", אומר בטלר, "אבל אני מסכים שהיינו לוביסטים, ותרמנו לכך שהסל יהיה קרוב יותר, אם כי לא מספיק, להיקף הדרוש לחולי".

אחת השאלות שהעסיקו את חברי הוועדה במהלך הדיונים, ולאחר ההחלטה על התקציב, היתה באיזו מידה עליהם להופיע בתקשורת. מצד אחד, היו שסברו כי רצוי להתראיין כמה שפחות במהלך עבודת הוועדה; מנגד, סברו כי הופעה של חברי הוועדה בתקשורת תעניק לציבור את הביטחון בכך שעבודת הוועדה נעשית בצורה מקצועית וחסרת פניות". אולם, גם בלי שיתוף פעולה מלא, הסיקור האינטנסיבי של הנושא לא חמק מעיני החברים בוועדה. פרופ' בטלר מתבצר בעמדה כי הלחץ התקשורתי והציבורי לא השפיע עליו: "אישית, אני יכול לומר, שלא הייתי חשוף

הוא אומר, "גם אם בחשיפה עצמה אין פסול, הרי שהאופן המוגזם והדרמטי שבו מטפלים חלק מאמצעי התקשורת בחשיפה הזו שגוי ומיותר."

"הרופאים לא מנותקים"

מבט פנימה, אל מה שהתרחש בוועדת הסל בעקבות הלחץ התקשורתי, מספק פרופ' אלכסנדר בטלר, מנהל המערך הקרדיולוגי במרכז הרפואי רבין, יו"ר המועצה הלאומית לקרדיולוגיה וחבר בוועדה. התקשורת נכנסה לתמונה ברגע שהתברר כי יש פערים גדולים בין הטכנולוגיות הדרושות לבין התקציב שיועד לסל, הוא משחזר. "ובמקרה הזה, היה לה תפקיד חיובי כמי ששימשה פה לחולים". עם זאת, הוא אינו מסתיר את עוגמת הנפש שנגרמה לו ולחבריו, כשחש כי הפרשנות שהובאה בתקשורת לא תמיד שיקפה

מידד גיסין
"חולים ובני משפחותיהם נאלצו להיחשף, כדי שיהיה להם סיכוי לחיות, וזה בלתי מתקבל על הדעת; חייבים להפסיק את החרפה. מכאן נובעת הדרשה שלנו, לקבוע מנגנון אוטומטי לעדכון הסל"

המאבק לעדכון סל הבריאות הגיע לכותרות הראשיות של העיתונים

יאיר עמיקם
"בממשלה יושבים אנשים פוליטיים, החשופים כמונו לתקשורת, לפצעים ולמחלות, וכשילדה קירחת יפהייה אומרת לשר האוצר שהיא לא רוצה למות, הם בוכים - ומאשרים"

ללחץ. נכון שהצטברו על שולחני עשרות מכתבים ופניות מארגוני חולים, והייתי מודע לכל הפרסומים, אבל מה שעמד לנגד עיני הוא החומר המקצועי והענייני הנוגע להכנסת תרופה חדשה. הלחץ שהיה צריך, כביכול, להיווצר בעקבות הכתבות שפורסמו במהלך עבודת הוועדה לא שינה דבר וחצי דבר בהחלטות הסופיות."

עד כמה אכן אפשר להתנתק מכל המתפר-סם בתקשורת? למתבונן מהצד קשה להאמין שחשיפתם של כל אותם סיפורים אנושיים קורעי לב לא השפיעה על מערכת קבלת ההחלטות. פרופ' בטלר מסכים, כי הפרסומים בעיתונים היו מרגשים, ו"בסופו של דבר אנחנו אנושיים"; ולמרות זאת, הוא טוען, כרופאים ראו חברי הוועדה את התמונה בצורה מאוזנת ולא התלבטו יותר או חשו מצוקה נפשית רבה מזו המאפיינת את עבודתם היוםיומית: "הרופאים לא מנותקים רגשית מהסיפורים האנושיים, אבל בכל זאת מסתכלים על הדברים בפרופורציות נכונות - הלא אנחנו נתקלים מדי יום בבעיות קורעות

< המשך בעמוד הבא >

נכונה את עבודת הוועדה. בין השאר, הוא מתכוון למאמר שפורסם ב"הארץ", ובו נטען כי ועדת הסל היתה "לוביסטית ולא מקצועית". "אני חולק על האמירה שלא היינו מקצועיים", אומר בטלר, "אבל אני מסכים שהיינו לוביסטים, ותרמנו לכך שהסל יהיה קרוב יותר, אם כי לא מספיק, להיקף הדרוש לחו-לים".

אחת השאלות שהעסיקו את חברי הוועדה במהלך הדיונים, ולאחר ההחל-טה על התקציב, היתה באיזו מידה עליהם להופיע בתקשורת. מצד אחד, היו שסברו כי רצוי להתראיין כמה שפחות במהלך עבודת הוועדה; מנגד, סברו כי הופעה של חברי הוועדה בתקשורת תעניק לציבור את הביטחון בכך שעבודת הוועדה נעשית בצורה מקצועית וחסרת פניות."

אולם, גם בלי שיתוף פעולה מלא, הסיקור האינטנסיבי של הנושא לא חמק מעיני החב-רים בוועדה. פרופ' בטלר מתבצר בעמדה כי הלחץ התקשורתי והציבורי לא השפיע עליו: "אישית, אני יכול לומר, שלא הייתי חשוף

הוא אומר, "גם אם בחשיפה עצמה אין פסול, הרי שהאופן המוגזם והדרמטי שבו מטפלים חלק מאמצעי התקשורת בחשיפה הזו שגוי ומיותר."

"הרופאים לא מנותקים"

מבט פנימה, אל מה שהתרחש בוועדת הסל בעקבות הלחץ התקשורתי, מספק פרופ' אלכסנדר בטלר, מנהל המערך הקרדיולוגי במרכז הרפואי רבין, יו"ר המועצה הלאומית לקרדיולוגיה וחבר בוועדה. התקשורת נכנסה לתמונה ברגע שהתברר כי יש פערים גדולים בין הטכנולוגיות הדרושות לבין התקציב שיועד לסל, הוא משחזר. "ובמקרה הזה, היה לה תפקיד חיובי כמי ששימשה פה לחולים". עם זאת, הוא אינו מסתיר את עוגמת הנפש שנגרמה לו ולחבריו, כשחש כי הפרש-נות שהובאה בתקשורת לא תמיד שיקפה

מידד גיסין
"חולים ובני משפחותיהם נאלצו להיחשף, כדי שיהיה להם סיכוי לחיות, וזה בלתי מתקבל על הדעת; חייבים להפסיק את החרפה. מכאן נובעת הדרשה שלנו, לקבוע מנגנון אוטומטי לעדכון הסל"

בשירות הסל

< המשך מעמוד קודם >

לב וצריכים לקבל החלטות, לפעמים של חיים ומוות. הקריטריונים הם: עד כמה תרופה תורמת להצלת חיים ולהארכת חיים, ומהי עלותה. אני חושב ששקלנו את הדברים בצורה נכונה, ולכן דעתי נוחה לחלוטין מן התוצאות."

ההחלטה עברה לממשלה

לראשונה בהיסטוריה של עבודתה, החליטה הוועדה לא לקחת על עצמה את העדפת התרופות. המתנגדים להחלטה טענו, שבכך היא זרקה את הכדור למגרש הממשלה, כדי שזו תהיה אחראית למתן תשובה לשאלה "מי יחיה ומי ימות". קל להעריך, כי החלטה שנויה במחלוקת זו ליבתה גם היא את האש התקשורתית.

אבן, כתב "מעריב", מתאר את השפעת ההחלטה על עבודתו: "בתקופת הדיונים של ועדת הסל, תמיד מופעלים לחצים גדלים והולכים מצד חברות תרופות שיש להן אינטרס כי התרופה שהן מייצרות תיכנס לסל, אבל השנה הלחצים התעצמו, משום שרשימת התרופות שפרסמה הוועדה לא היתה סופית". עד כמה הושפע הוא עצמו מלחצים אלה? "יש מידה של השפעה", הוא מודה, "אבל יש גם אחריות עיתונאית. בסופו של דבר, היינו

לא יכיל את התרופות 'שלהם'. אני סברתי, שלא נכון יהיה לדרג את התרופות והטכנולוגיות, כיוון שעל בסיס ענייני אי-אפשר לומר כי תרופה אחת עדיפה על אחרת. סברתי, שיש להניח את הרשימה על שולחן הממשלה ולאפשר לה להחליט."

הביקורת העיתונאית על החלטת הוועדה לא איחרה לבוא. רבים סברו כי החלטתה שלא לדרג את התרופות אינה לגיטימית, וכי בכך הפכה עצמה ללובי שתדלני בממשלה. חיים שדמי סבור, כי ההחלטה היתה "חסרת אחריות". "אני מבין את העיקרון הפופוליסטי שבהחלטה, והתוצאה אולי היתה טובה, מבחינתם, אבל לפי כללי המנהל התקין והמדיניות הציבורית הנאותה, הוועדה לא היתה צריכה לעשות את מה שעשתה."

טענה זו מקוממת את ד"ר בלשר: "לצערי, חלק מהעיתונאים לא שולטים בחומר. הטיעונים הללו משקפים את הבורות ביחס לעבודות, ולטעמי - גם תפיסת עולם שגויה. הם אינם אלה שמתמודדים עם החולים עצמם ועם העניין התקציבי. הייתי מציע

מודעים לכך שלפרסומים שלנו יש חלק חשוב בהחלטות. ללא התערבות התקשורת, נבחרי הציבור האחראים על תקצוב סל התרופות לא היו מייחסים לנושא חשיבות עליונה."

לדברי ד"ר בלשר, המחלוקת שהתגלעה בתום עבודת הוועדה אכן זכתה לתשומת לב תקשורתית רבה. "עם כל המאמצים וכל הוויכוחים וההתלבטויות, הרכבת הסל היא משימה מאוד קשה. הגענו לרשימה של תרופות ב-480 מיליון שקל, ואז החל להיווצר לחץ. היו עמותות של חולים שחששו כי הסל

חיים שדמי

"אפשר להעריך, כי לו כל כלי התקשורת בארץ היו מטפלים בסל הבריאות כל השנים האלה, הוא היה מלכתחילה גבוה יותר. אלא שהתקשורת בחרה להתעלם מהנושא לאורך שנים, ובכך חטאה חטא מוסרי וחברתי"

דן אבנו

"כשמדברים על סל הבריאות באופן תיאורטי, לא תמיד ברור לקוראים עד כמה הנושא כרוך בסבל ובכאב. עצוב שזה הפתרון היחיד, אבל חולים, באופן כללי הם קבוצה חלשה, והחשיפה מעניקה להם כוח"

את האצבע המאשימה מפנה שדמי גם אל מערכת הבריאות, שלא השכילה, לדבריו, לעבוד מול התקשורת באופן פתוח וגלוי: "כשמערכת הבריאות סוגרת את עצמה ואת דיוניה בפני הציבור, זו בעיה; אבל בדיוק בשביל זה יש תקשורת, ותפקידה לחשוף את הדברים. מצד שני, מומלץ למערכת הבריאות שלא לצפות מהתקשורת להתגייס למענה ביום פקודה".

זו טענה לגיטימית, אומר יאיר עמיקם, אך לא תמיד אפשר לקיים דיון ענייני כש"המיקרופון תקוע בפה". יותר מכך, הוא אומר, צריך לזכור שאיש מהעיתונאים אינו מבין בפרטי הפרטים של התרופות. "אם אתן לעיתונאים להשתתף בישיבה מקצועית, הם יצטוו מילה פה ומילה שם, וזה עלול להזיק. הרבה יותר נכון, בעיני, להעביר לעיתונאים תמצית של הדיונים".

לא צריך לטעות: עמיקם מאמין בשקיפות ובפתיחות לא רק משום שאלה "ערכים נשג" ביס", אלא משום שכיום הם הכרח המציאות. "אין היום 'דלתיים סגורות', הוא אומר, "כשבדיון יושבים כמה אנשים, אין סיכוי שהדברים יישארו מוסתרים. לכן, תמיד עדיף להקדים ולהציג את הדברים בדרך הפתוחה והגלויה ביותר".

זמן להישגים

אחרי ששכחו גלי המאבק, מבקשים הגורמים המעורבים בו להפיק את הלקחים ולתרגם את התעניינות התקשורת להישגים נוספים בתחום הבריאות. "אסור לנו לפספס את המוטיבציה של התקשורת", אומר גיסין. "אחרי שישתיים הטיפול בנושא התקציב והסל, חייבים להעלות נושאים נוספים הקשורים לבריאות הציבור. צריך לשמר את המומנטום. זה הזמן שאפשר להגיע בו להישגים".

להתמודד עם הנושא באופן "פופוליסטי וזול", כדברי שדמי. כמי שמתבונן היום מעמדה מרוחקת על המתרחש, הוא סבור כי למרות ההישג, בטווח הארוך סל הבריאות דווקא יינזק. ההסבר, לדבריו, נעוץ בכך שהסיכור הנרחב הוא תוצאה של מכלול נסיבות. סמיכותו להתנתקות מרצועת עזה ולהצבעה על התקציב הפכה אותו כלי משחק פוליטי. כזה, הוא זכה לעניין רב, אבל בהיעדר נסיבות דומות בעתיד הוא עלול להישכח מלב התקשורת והציבור.

שדמי יודע על מה הוא מדבר. בתקופה ששימש ככתב בריאות הוא הקפיד לסקר מדי שנה את עבודת ועדת הסל, אבל לא מצא לצדו כלי תקשורת נוספים. זה חטאה הגדול של העיתונות, בעיניו: "בסל הבריאות צריך לטפל כל יום, כל השנה", הוא אומר, "אפשר להעריך כי לו כל כלי התקשורת בארץ היו מטפלים בסל הבריאות כל השנים האלה, הוא היה מלכתחילה גבוה יותר. אלא שהתקשורת בחרה להתעלם מהנושא לאורך שנים, ובכך חטאה חטא מוסרי וחברתי. התוצאה היא שרוב הציבור יודע על נושאים כמו חינוך ובריאות, שיש להם השלכה ישירה על חייו, הרבה פחות מאשר על כל פרט קטן בתוכנית ההתנתקות".

פרופ' אלכסנדר בטלר

"הצטברו על שולחני עשרות מכתבים ופניות מארגוני חולים, והיית מודע לכל הפרסומים, אבל הלחץ שהיה צריך כביכול להיווצר בעקבות הכתבות לא שינה דבר וחצי דבר בהחלטות הסופיות"

לאותם עיתונאים שמסקרים את הנושאים הקריטיים האלה להתעדכן אצל המצויים בתחום".

פגיעה בטווח הארוך

עם התוצאה קשה להתווכח. התוספת שקיבל סל הבריאות היא מבורכת, ולתקשורת היה חלק חשוב בכך; גם אם ברובה היא בחרה

